

УДК 378.146.1

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ТЕСТУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

©Чепурко І.П.

Українська інженерно-педагогічна академія

Інформація про автора:

Чепурко Ірина Петрівна: ORCID: 0000-0003-2842-0181; irina_chepurko60@mail.ru;
кандидат технічних наук; доцент кафедри педагогіки та методики професійного навчання;
Українська інженерно-педагогічна академія; вул. Університетська 16, м. Харків, 61003, Україна.

У статті розглядається використання системного підходу до тестування навчальної діяльності студентів як одного з методів контролю у ВНЗ. Останніми роками тестування як перспективний спосіб вимірювання успішності та якості навчальних досягнень студентів набуває все більшого поширення та актуальності. На основі аналізу досліджень провідних українських учених доведено, що тестування – це поняття багатоаспектне, яке необхідно розглядати з різних точок зору. Важливо враховувати переваги та недоліки тестування, спиратися на принципи тестового контролю. Саме системний підхід дає можливість охопити різні складові тестування, представити його як системне явище в навчальному процесі ВНЗ. При розробці тестів необхідно брати до уваги складові системи тестування такі, як мета тестового контролю, зміст тестових завдань, види та форми тестів, види контролю тощо. Тобто слід розглядати тестування навчальної діяльності студентів із позицій системного підходу.

Ключові слова: тестування, тестовий контроль, системний підхід, мета контролю, зміст тестування, форма тестів.

Чепурко І.П. «Системный подход к тестированию учебной деятельности студентов».

В статье рассматривается использование системного подхода к тестированию учебной деятельности студентов как одного из методов контроля в вузе. В последние годы тестирование как перспективный способ измерения успешности и качества знаний студентов приобретает все большее распространение и актуальность. На основе анализа исследований ведущих украинских ученых доказано, что тестирование - это понятие многоаспектное, которое необходимо рассматривать с разных точек зрения. Важно учитывать преимущества и недостатки тестирования, опираться на принципы тестового контроля. Именно системный подход позволяет охватить различные составляющие тестирования, представить его как системное явление в учебном процессе вуза. При разработке тестов необходимо учитывать составляющие системы тестирования такие, как цель тестового контроля, содержание тестовых заданий, виды и формы тестов, виды контроля и тому подобное. То есть следует рассматривать тестирование учебной деятельности студентов с позиций системного подхода.

Ключевые слова: тестирование, тестовый контроль, системный подход, цель контроля, содержание тестирования, форма тестов.

Chepurko I.P. “A systematic approach to testing educational activity of students”

The article discusses the use of a systematic approach to testing educational activity of students as one of the methods of control in high school. In recent years, testing a promising way to measure the success and quality of students' knowledge is becoming more and more widespread and relevance. On the basis of studies of leading Ukrainian scientists proved that the testing - a multidimensional concept, which should be considered from different points of view. It is important to take into account the advantages and disadvantages of testing, based on the principles of the test control. This systematic approach can cover a variety of testing

components, present it as a systemic phenomenon in the educational process of the university. In developing the test to be considered components of the test system, such as the purpose of the test control, the contents of the test tasks, kinds and forms of tests of the controls and the like. That is, consider testing the educational activities of students with systematic approach.

Keywords: test, test control, system approach, the purpose of inspection, testing, maintenance, test form.

Постановка проблеми. Підвищення якості підготовки майбутніх спеціалістів в умовах реформування освіти неодмінно супроводжується пошуком нових та вдосконаленням уже існуючих форм і методів організації навчального процесу, включаючи контроль навчальної діяльності студентів. Однією з актуальних проблем, що потребує ґрунтовного вивчення та вирішення, є забезпечення високої якості оцінювання досягнень студентів у вищому навчальному закладі. При цьому особлива увага надається розробці та використанню ефективних методів контролю й перевірки знань і вмінь студентів. Сьогодні одним із найбільш перспективних способів вимірювання успішності студентів є тестування. Дослідження психологів переконливо доводять, що екзаменаційний тест є не лише об'єктивним методом оцінювання навчальних досягнень студентів, але й менш суворим у порівнянні з традиційним екзаменом. З'ясовано, що в умовах тестування рівень екзаменаційної тривоги у студентів є нижчим, а ступінь уважності – вищим. Також перевагами тестового контролю дослідники називають: уніфікацію вимог, застосування єдиних критеріїв оцінки, економію часу студентів і викладачів тощо.

Хоча раніше виникало багато дискусій щодо достатності тестового контролю для забезпечення об'єктивності при оцінюванні знань студентів, згодом тестування стало одним із інструментів адаптації сучасної педагогіки до реформ у системі освіти. Останніми роками тестовий контроль навчальної діяльності студентів набуває все більшого поширення, при цьому якість освіти з кожним роком погіршується. Тому проблема використання тестування у ВНЗ залишається надзвичайно актуальною і потребує глибокого аналізу для підвищення ефективності навчального процесу і, як наслідок, зростання кількості висококваліфікованих фахівців серед випускників вищих навчальних закладів.

Згідно з вимогами Закону «Про вищу освіту» набула актуальності проблема об'єктивності контролю в контексті забезпечення якості освіти. Питання ефективних засобів діагностики якості освіти виникає у вищій школі в разі проведення акредитування спеціальностей, складання державних іспитів, вступних іспитів до магістратури, виконання комплексних контрольних робіт тощо. Використання для цих цілей незалежного оцінювання у вигляді тестування дозволило б скласти однакові умови для студентів різних навчальних закладів, скоротити час на контрольні заходи та їх перевірку, а головне – зробити контроль об'єктивним. Тестування в якості вступних іспитів на другий освітній рівень (магістратура) давно використовується в країнах Заходу, а в нашій державі – це справа майбутнього. Та майбутнє буде сьогодні, тому викладачам ВНЗ необхідно більш широко використовувати тести для контролю навчальної діяльності студентів, урізноманітнювати види тестових завдань, охоплюючи всю навчальну дисципліну та контролюючи знання, вміння та навички студентів.

Суттєвим аргументом того, що тестування є ефективною формою контролю, доказом доцільності впровадження її в навчальний процес, є незалежне тестування учнів шкіл. З огляду на практику його проведення, ця форма дозволяє повною мірою виявити знання випускників шкіл, майбутніх студентів. Щоб продемонструвати високий результат, їм необхідно володіти ґрунтовними знаннями з певних дисциплін за кілька років навчання. Учні, які показали високий рівень знань та вмінь на зовнішньому незалежному оцінюванні, отримали можливість навчатися в обраних університетах. Тому широке впровадження тестування в навчальний процес вищої школи – це нагальна потреба сьогодення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанню тестування навчальної діяльності студентів приділяли увагу як вітчизняні, так і зарубіжні дослідники, але воно завжди тісно пов'язане з контролем знань тих, хто навчається. Питанням контролю навчальної діяльності та оцінювання знань студентів присвячені роботи А.Алексюка, В.Лозової, І.Подласого, В.Безпалька та ін. Аналіз наукових досліджень дав змогу визначити, що дослідження проблем контролю відбувається в декількох напрямках:

- контроль як шлях удосконалення управління навчальним процесом (В.Безпалько, В.Карпов, В.Козаков та ін.);
- розробка теоретичних проблем контролю (Ю.Бабанський, І.Булах, Н.Буринська, Т.Ільїна, Л.Романишина, Н.Тализіна та ін.);
- дослідження функцій контролю (В.Бочарникова); нетрадиційних форм і методів контролю (А.Бондаренко, Н.Буринська, Н.Наумов, В.Нуждін та ін.);
- визначення рейтингу студентів (В.Аванесов, В.Воловник, Л.Гранюк, С.Кубицький, В.Лозова, П.Олійник, О.Попович, І.Романюк, Н.Шиян та ін.), аналіз переваг рейтингової системи оцінювання порівняно з традиційною (В.Бочарникова) [1].

Питання організації контролю в умовах кредитно-модульної системи навчання висвітлено в працях українських та зарубіжних дослідників: Я.Болюбаша, Ю.Гапона, С.Гончаренка, В.Грубінка, В.Журавського, А.Загороднього, Д.Кірстейна, Б.Клименка, С.Ніколаєнка, М.Степка, О.Спіріна, Л.Товажнянського, З.Тимошенка, Г.Хога, В.Шинкарука та ін.

Доцільності застосування тестового контролю для встановлення рівня знань та умінь студентів присвячено чимало робіт. Розглядалися різні аспекти проблеми: історія, досвід інших країн, специфічні труднощі, що пов'язані з використанням тестів під час підготовки спеціалістів різного профілю, питання мотивації студентів тощо. Безпосередньо тестування, структура і форми тестових завдань, комп'ютерне тестування та обробка результатів досліджено у працях К. Інгенкампа, Дж. Равена, В. Аванесова, Ю. Богачкова, Я. Бродського, І. Булаха, А. Землякова, Ю. Іванова, І. Алексейчука, Н. Тализіної, В. Бочарникова, Н. Шиян та ін.

Виклад основного матеріалу. По-перше, зупинимо увагу на змісті поняття «навчальна діяльність» із точки зору соціального досвіду, який у ній засвоюється. Узагальнюючи думки науковців, визначимо навчальну діяльність як цілеспрямоване засвоєння індивідом соціально-виробленого досвіду, будь-яких практичних і наукових (емпіричних та теоретичних) знань і способів діяльності в умовах організованого навчання.

Важливою складовою визначення ефективності навчальної діяльності є контроль знань та умінь студентів, який дає можливість викладачу отримати інформацію про хід навчального процесу. Контроль знань студентів дозволяє: дізнатися про наявність прогалин у знаннях студентів (оскільки вони є і прогалинами в діяльності викладача, то він має можливість дізнаватися про свої особисті недоліки); виявити помилкове або неточне розуміння вивченого; перевірити повноту знань, усвідомленість і міцність їх засвоєння, вміння їх застосовувати; засвоїти динаміку успішності; привчити студентів до самоконтролю і раціональної організації праці; стимулювати розумову активність студентів; виробити в них навички синтезування і систематизації навчального матеріалу; привчити студентів до наполегливості й відповідальності в навчальній діяльності; забезпечити оперативний зовнішній і внутрішній зворотний зв'язок у навчанні; визначити продуктивність використання викладачем навчального посібника, методу чи прийому навчання; порівняти ефективність праці викладачів, оцінити роботу навчального закладу за якістю навчання і підготовки спеціалістів тощо [3].

Розглядаючи види контролю навчальної діяльності студентів у вищих навчальних закладах, відмічаємо, що застосовується попередній, поточний, повторний, періодичний і підсумковий контроль. Кожен із видів контролю має певну мету, функції, методи та засоби. Розрізняють такі методи контролю: опитування викладачем, виконання тестів, розв'язання задач, робота з комп'ютерними програмами; взаємоконтроль; самоконтроль

та ін. Також контроль здійснюється в певних формах: семестровий екзамен, семестровий диференційований залік, семестровий залік, комплексна перевірка тощо. Метод тестування використовується для всіх видів та форм контролю. А сьогодні, в умовах приєднання до європейського освітнього простору, до контролю висувається низка вимог, серед яких є систематичність, об'єктивність, диференційованість і т. ін. Саме тестування в найбільше відповідає цим вимогам.

Тобто тестування як метод контролює важливу складову процесу навчання. Він позитивно впливає на засвоєння програмного матеріалу; сприяє покращенню організації навчальних занять, самостійної роботи; підвищує відповідальність студентів і викладачів за рівень знань; дає можливість оцінити особисті якості студентів; виконує навчальну, коригувальну, методичну, оцінювальну, діагностичну, виховну функції.

Систематичне використання тестування навчальної діяльності студентів дозволяє викладачеві оцінити ступінь засвоєння матеріалу дисципліни, ставлення до неї студентів і може характеризувати результат професійної діяльності самого викладача. Може також свідчити про визнання студентами необхідності отриманих у ході вивчення певної дисципліни вмінь, знань, навичок для формування їхнього фахового рівня.

Для студентів рівень оцінки може бути значущим чи незначущим, залежно від мотивації його навчальної діяльності. Студент, націлений на оволодіння знаннями та спеціальністю, які забезпечать його конкурентоздатність на ринку праці, зацікавлений у високій оцінці його знань. Студент, перед яким стоїть завдання лише отримання диплому, неважливо якого, буде байдужим до рівня оцінки, його буде цікавити лише результат. Тому з точки зору мотивації навчальної діяльності студентів, важливого значення набуває об'єктивність оцінки знань студента, яка впливає й на ставлення його до самого себе, до викладача, до даної дисципліни, до навчання у вищому навчальному закладі взагалі.

У процесі контролю потрібно визначати не тільки рівень знань студентів. Не менш важливо встановити, чого вони не знають й не вміють та як це виправити. При цьому необхідно пам'ятати про основну мету й кінцевий результат процесу навчання – надбання відповідних знань, навичок та вмінь у сфері конкретної спеціальності. Принциповою відмінністю тестів від звичайних завдань, які використовуються для контролю знань студентів, є те, що тест – це науково обґрунтований метод й одночасно інструмент дослідження ряду наукових напрямків вивчення особистості, здібностей, а також інших питань, необхідних для наукової організації навчального процесу.

Тестування, як і будь-який інший метод контролю навчальної діяльності студентів, має переваги і недоліки. А.І. Ягодзінський, А.О. Муромцева, Л.В. Іванова та ін. до його переваг відносять: об'єктивність і справедливість оцінки знань; відсутність емоційних стресів і перевантажень, психологічного впливу на студента; порівняння оцінок з однієї і тієї самої дисципліни щодо викладачів, факультетів, інститутів, що дозволяє одержати об'єктивний матеріал про рівень підготовки студентів і якості викладання; можливість широкого використання технічних засобів та персонального комп'ютера, які підвищують ефективність і якість роботи викладачів; можливість заощадження часу викладачів і студентів; суцільний метод контролю порівняно з вибірковим методом, який застосовується на екзаменах, заліках [2].

Недоліками тестування є висока трудомісткість розробки науково обґрунтованих тестів, які мають високі та стійкі показники надійності та валідності, можливість відгадування студентами правильних відповідей; можливість помилкової оцінки. Одним із найсуттєвіших недоліків, особливо для майбутніх педагогів, вважаємо те, що зловживання (постійне застосування) цим способом діагностики успішності не розвиває навичок мовленнєвого спілкування студентів із викладачами, а також уміння правильно формулювати свою думку у процесі усного виступу перед аудиторією слухачів. Крім того, у повсякденному житті майбутні фахівці будуть змушені самостійно вирішувати реальні завдання, при цьому не буде альтернативних відповідей, як у тесті.

Однак використання сучасних статистичних методів та персонального комп'ютера при розробці, обґрунтуванні та апробації тестів дає можливість ліквідувати зазначені недоліки, що дозволяє вважати тестування одним із найбільш прийнятних і перспективних методів оцінки знань студентів. Також використання тестування як провідного методу контролю вимагає від викладача більш широкого впровадження інноваційних технологій навчання.

З огляду на все вище зазначене робимо висновок, що тестування як метод контролю навчальної діяльності студентів ВНЗ – це багатоаспектне поняття, до розгляду якого доцільно використати системний підхід. Саме системний підхід є теоретико-методологічною базою для аналізу величезної множини явищ та об'єктів. Існує багато визначень поняття «система», але їх об'єднує загальний погляд на те, що система характеризується цілісністю, наявністю взаємодіючих елементів, виконанням певної функції та певною структурою. Під структурою зазвичай розуміють стійкі зв'язки між елементами системи, які відображають просторове та часове розташування елементів та характер їх взаємодії. При одному й тому ж складі елементів, але при різній взаємодії між ними змінюється і призначення системи та її можливості, тому структура є однією з важливих характеристик систем.

Системний підхід дозволяє дослідити властивості та структуру об'єкта в цілому, враховує зв'язки та специфіку його складових. Існує декілька різновидів системного підходу: комплексний, структурний, цілісний. Комплексний підхід передбачає наявність сукупності компонентів об'єкту або застосованих методів дослідження. При цьому не беруться до уваги взаємовідношення між компонентами (структурними елементами), повнота їх складу, взаємовідношення компонентів із цілим. Саме з позиції комплексного підходу тестування можна розглядати як певну структуру, бо в тестуванні все взаємопов'язано та взаємообумовлено: тестові завдання, характеристики цільової групи, об'єкти тестового контролю тощо. Також тестування має своє місце і значення в загальній системі контролю. Тобто тестовий контроль – це підсистема в структурі системи навчання у ВНЗ. Ця підсистема не тільки функціонує як необхідний і невід'ємний елемент системи навчання, але й залежить від соціального замовлення суспільства, підпорядковується цілям навчання, пов'язана зі змістом навчальних дисциплін, спирається на загальнодидактичні принципи, має ті ж самі характеристики та закономірності, як і будь-яка інша система, має власні цілі, функції, форми, якості та структуру.

Розглянемо принципи тестування як підсистеми контрольної діяльності. До таких принципів, що віддзеркалюють закономірності тестового контролю в структурі освітнього процесу, належать принципи: індивідуального характеру; систематичності і системності перевірки й оцінки знань студентів; тематичності (стосується всіх ланок перевірки і передбачає оцінку навчальних досягнень студентів за семестр і за кожну тему дисципліни); диференційованої оцінки успішності навчання студентів; єдності вимог викладачів до студентів (передбачає врахування кафедрами і викладачами діючих у державі освітніх стандартів); об'єктивності; гласності тощо [2].

Ефективність тестового контролю визначається його організацією, забезпеченістю технічними засобами, використанням персонального комп'ютера, відповідного програмного забезпечення. Організація тестового контролю з позицій системного підходу повинна ґрунтуватися на виконанні визначених вимог, до яких передусім варто віднести такі:

1. Визначення мети тестового контролю знань. Контроль знань потрібно підпорядкувати поставленій меті навчання. Формулювання мети повинно орієнтуватися на зміст навчального матеріалу, засвоєння якого буде контролюватися. Сама ж мета повинна бути спрямована на розв'язання конкретних завдань орієнтації навчального процесу і його елементів, бо контроль віддзеркалює результат навчання, освіти й виховання, а його основні функції підпорядковані загальній меті навчання.

2. Установлення конкретних, об'єктивно необхідних результатів контролю знань. Загальна мета контролю повинна конкретизуватися через принципи його організації. Показниками ж результату контролю є знання, вміння й навички.

3. Знаходження методів об'єктивного аналізу й оцінки висновків контролю. Ця вимога реалізується одночасно через функції контролю і принципи організації педагогічного контролю.

Передумовою використання тестування є не лише визначення елементів, уточнення шляхів вимірювання, тестування та оцінювання, а й конкретизація змісту тестових завдань у відповідності до мети контролю та визначення рівню знань, умінь і навичок.

Перевірка знань передбачає визначення вивченості студентами: фактів, які наводяться в дисципліні, обставин їхнього встановлення і відмінностей між ними; наукових та інших проблем відповідно до тем, що вивчаються; фундаментальних понять за темами, їх визначень, уявлень про обсяг і зміст понять, а також практичного застосування цих понять; основних правил, закономірностей і законів, їхніх формулювань, умов і границь прояву, специфіки застосування; теорій, встановлених дослідним шляхом фактів, а також основних положень, рівнянь, доказів, висновків, сфери практичного застосування знань, виникаючих прогностичних можливостей використання знань тощо.

Перевірка умінь спрямована на встановлення володіння: оперування фактами (розуміння джерел фактів, взаємозв'язків між ними, відмінності фундаментальних об'єктів і фактів від похідних); роботи з проблемами (формулювання проблеми за темою, вміння відшукувати можливі шляхи розв'язання проблеми); оперування поняттями (розпізнавання понять, конструювання їхніх визначень); розкриття обсягу поняття; характеризувати кількісний склад об'єктів, їхню класифікацію, розкривати зміст поняття, характеризувати суттєві прикмети об'єктів; встановлення взаємозв'язку між поняттями, виділення поміж них фундаментальних; практичного застосування правил, закономірностей і законів; теоріями (розпізнавання теорії; відшукування дослідних фактів, необхідних для підтвердження теорії; розкриття змісту теорії, тобто характеристика основних положень, рівнянь, доказів, висновків; здійснення на основі засвоєної теорії практичних дій).

Перевірка навичок включає: побудову і здійснення алгоритму операцій для виконання конкретних дій в структурі уміння; моделювання практичного виконання дій, що входять до складу відповідного уміння; надійне виконання комплексу дій, що є складовими відповідного уміння; самоаналіз результатів виконання дій, що складають зміст навички у процесі її застосування задля досягнення поставленої мети; час виконання відповідного уміння (як наприклад, вимірювання швидкості читання іноземною мовою, здійснення розрахунку згідно із засвоєним математичним правилом тощо).

Перевірка засвоєних способів діяльності вимагає: розпізнавання методів і процедур дій, які належать до вивченого матеріалу; розкриття змісту методів і процедур; характеристики дій і операцій, які складають їхню сутність; володіння методами і процедурами, пов'язаними з набуванням знань та їхньою обробкою; застосування методів і процедур у різних варіантах послідовності дій, що їх складають, а також у нових умовах; характеристики умов і меж застосування методу або процедури.

Перевірка рівня розвитку здібностей передбачає: виконання тестів досягнень, інтелекту, креативності; створення освітньої продукції, яка відповідає темі, що вивчається, з наперед заданими параметрами; виконання видів діяльності, які відповідають цільовим предметним установкам теми, що вивчається; виконання видів діяльності, що відповідають цільовій меті освітніх установ; виконання методологічних, організаційних та самоорганізаційних видів освітньої діяльності [2].

Таким чином, зміст тестових завдань, які є основою тестів, слід представляти у вигляді чіткої ієрархічної структури, яка повинна відповідати меті навчання. Для

кожної дисципліни (окремої теми) необхідно контролювати знання, вміння, навички відповідно до рівня їх засвоєння, тобто зміст завдань, представлений у формі тестів, це підсистема системи тестування.

Серед багатьох визначень поняття «тест», зупинимось на такому: тест - це досить короткі, стандартизовані чи нестандартизовані проби, іспити, що дозволяють за порівняно короткі проміжки часу оцінити викладачами і студентами результативність навчальної діяльності студентів, тобто оцінити ступінь і якість досягнення кожним студентом мети навчання. В сучасній системі освіти існує багато класифікацій типів та форм тестів. Наприклад, тестові завдання можуть бути вільної форми відповіді (тести з пропусками; завдання на доповнення; коротка відповідь; форма мікротвору) та форми, яка передбачає вибір відповіді (встановлення зв'язку; альтернативні форми; вибір відповіді). Отже, для сучасного викладача існує великий вибір форм та типів тестів.

Найпоширенішими є тестові завдання закритого типу у вигляді лаконічного і завершеного висловлювання, яке сформульовано в стверджувальній (але не питальній) формі. Рекомендовано, щоб у висловлюванні містилося 5-10 слів. Завершується висловлювання варіантами відповідей, яких повинно бути від 2 до 5, і серед них одна відповідь має бути правильною. Розрізняють декілька принципів формування відповідей тестових завдань закритого типу: альтернативний, класифікаційний, поєднувальний, кумуляційний. У тестовому завданні з альтернативною формою відповіді студент повинен обрати одну з відповідей, вказавши лише букву. Класифікаційний спосіб формування відповідей полягає в тому, що список відповідей - це перелік можливих станів, понять і т. ін. У поєднувальному способі формування відповідей кожна відповідь містить поєднання понять, які нібито мають відношення до змісту завдання. Кумулятивний спосіб формування відповідей відрізняється від поєднувального тим, що кількість понять у варіантах відповідей різна, до того ж відповіді розташовуються відповідно до кількості понять, що містяться в них.

Серед переваг тестових завдань закритого типу слід відмітити те, що певною мірою вони моделюють реальність, оскільки на практиці найчастіше зустрічаються ситуації, де вирішальне значення має альтернативний вибір; з такими відповідями легше реалізувати комп'ютерну контролюючу програму; необхідність вибору відповіді з кількох можливих варіантів допомагає студенту краще розібратися в навчальному матеріалі. Основними недоліками є можливість вгадування правильної відповіді, а отже, сприймання неправильних правдоподібних відповідей має негативний вплив на міцність засвоєння, оскільки через певний час студент може переплутати правильну і неправильну відповіді.

Наступний тип тестових завдань – це завдання на відповідність. Працюючи з такими завданнями, студент повинен встановлювати зв'язки між поняттями предметної галузі. Складаючи завдання на відповідність, можна використовувати різні види зв'язків: цілого і частини, загального і конкретного, причини і наслідку тощо.

Тестові завдання на правильну послідовність передбачають, що студент повинен розташувати у правильному порядку певні об'єкти, подані в завданні цього типу хаотично. У таких завданнях можливі дві форми відповіді. В першому випадку слова в завданні можуть бути не позначені буквами чи цифрами, а студент повинен вказати біля кожного поняття відповідний номер. В іншому випадку біля букви чи цифри, зазначеної у завданні, студент ставить свою цифру.

Завдання відкритого типу передбачають незакінченість думки. При цьому варіанти відповідей не пропонуються, а студент сам повинен сформулювати відповідь. Зазвичай тестове завдання такого типу створюється шляхом пропуску певного слова, поняття у висловлюванні. Відкритість завдання суттєво змінює його сприйняття. Але тут може йтися про вгадування, оскільки пропущене слово визначає сенс речення.

Перша та основна перевага тестів відкритого типу порівняно з тестами закритого типу - їхня здатність якісно вимірювати навчальні досягнення. До інших переваг тестів відкритого типу належать: технологічність процедури тестування; об'єктивність

оцінювання; психологічна комфортність для значної частини студентів; здатність виявити не тільки те, що засвоєно, а й те, що не засвоєно (тобто такі тести структурують навчальну діяльність студентів за складовими і дають змогу виявити, чи володіють студенти цими складовими); можливість застосовувати комп'ютерні технології для проведення тестування, перевірки правильності виконання завдань і обробки його результатів; економія часу на забезпечення зворотного зв'язку.

Складання тестів будується за єдиною схемою: визначення цілей тестування, складання первісного варіанта тесту, його апробація та корекція до потрібного стану, розробка системи інтерпретації отриманих результатів.

Щодо використання тих або інших тестів навчальної діяльності студентів, надійність висновків забезпечується лише за умови правильного їх сполучення з усіма іншими групами тестів. Тому і тестові випробування повинні завжди мати комплексний характер, а тестування будуватися на системному підході.

Висновки. Аналізуючи досвід використання тестування навчальної діяльності студентів у вищій школі, можна стверджувати, що такий метод контролю в навчальному процесі вищих навчальних закладів є актуальним та необхідним. Тестування активізує студентів до навчальної діяльності, робить процес їхнього навчання цікавішим та результативнішим, сприяє формуванню позитивного ставлення до дисциплін, що вивчаються. Проте слід враховувати, що тестування не може бути єдиною формою контролю навчальної діяльності студентів.

Також тестування є швидким способом отримання викладачем зворотнього зв'язку щодо рівня знань, умінь та навичок студентів у ході вивчення певної дисципліни. Це дає змогу викладачеві завчасно здійснити корективи в навчальному процесі та підвищити особисту професійну ефективність.

Застосування системного підходу до тестування навчальної діяльності студентів розглянуто як сукупність методологічного та методичного підходів, згідно з яким досліджуваний метод контролю представлено ієрархічною системою, що є складовою навчального процесу у ВНЗ, має ті ж самі характеристики та закономірності. Тому цілі та зміст тестування повинні відповідати цілям та змісту навчання певної дисципліни, а результати тестування виступають показниками успішності навчальної діяльності студентів. Система тестового контролю має власні структурні компоненти, в ролі яких виступають тестові завдання, їхня форма, вид та зміст.

Список використаних джерел.

1. Васюк О. Організація контролю навчання студентів / О. Васюк, Н. Майданюк // Вісник Кн. палати. – 2009. – № 5. – С. 27-29.
2. Оцінка знань студентів та якості підготовки фахівців (методичні та методологічні аспекти) : навч. посібник / А. Й. Ягодзінський, А. О. Муромцева, Л. В. Іванова та ін. – Київ, 1997. – 216 с.
3. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З. І. Слєпкань. – Київ : Вища школа, 2005. – 239 с.

References.

1. Vasyuk, O & Maydanyuk, N 2009, 'Orhanizatsiya kontrolyu navchannya studentiv', *Visnyk Knyzhnoyi palaty*, no. 5, pp. 27-29.
2. Yahodzinsky, AY, Muromtseva, AO, Ivanova, LV et al. 1997, *Otsinka znan studentiv ta yakosti pidhotovky fakhivtsiv (metodychni ta metodolohichni aspekty)*, Kyiv.
3. Iyepkan, ZI 2005, *Naukovi zasady pedahohichnoho protsesu u vyshchiiy shkoli*, Vyshcha shkola, Kyiv

Стаття надійшла до редакції 15.04.2016р.